

YÜKSEK ENFLASYON KOŞULLARININ MEVDUAT BANKALARINDA KREDİ/MEVDUAT ORANI VE NAKİT AKIŞLARINA ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI*

Zehra HABERAL¹

Atıf: Haberal, Z. (2023). Yüksek enflasyon koşullarının mevduat bankalarında kredi/mevduat oranı ve nakit akışlarına etkisinin araştırılması. *Hitit Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), 563-581. doi:10.17218/hititsbd.1391399

Özet: Bu araştırmanın amacı, Türk bankacılık sektöründe yüksek enflasyon koşullarının, bankaların kredi mevduat oranları ile nakit akış tablolarını nasıl etkilediğinin analiz edilmesidir. Bu amaçla Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) tarafından yayınlanan Türk Bankacılık Sektörü'nün "temel göstergeleri" dikkate alınarak 2021, 2022 yılları ve 2023 Haziran dönemine ait finansal tablolar incelenerek bankaların mevduat ve kredi tutarları incelenmiştir. Araştırma kapsamına 3 kamu mevduat bankası, 8 özel sermayeli mevduat bankası ve 4 yabancı sermayeli mevduat bankası olmak üzere toplam 15 banka alınmıştır. Araştırma sonuçları değerlendirildiğinde; bankaların topladıkları mevduatlarda ve verdikleri kredilerde 2022 dönem sonu ve 2023 Haziran ayı verilerinde önemli artışlar olduğu, ancak bu artışların enflasyon oranının altında kaldığı, kredi/mevduat oranının %80-85 oranında gerçekleştiği, incelenen dönemde oranda %3-5 puanlık azalma olduğu görülmüştür. Bankaların nakit akışlarındaki değişim nakit akış modellerine göre değerlendirildiğinde genellikle 2. modelin hâkim olduğu ve bankacılık faaliyetlerinden net nakit girişi sağlarken yatırım faaliyetlerinde finansal varlık alımlarından dolayı net nakit çıkışı ve finansman faaliyetlerinde de net nakit çıkışı olduğu belirlenmiştir. Bankaların dönem sonu nakit mevcutlarını koruyarak likidite risklerini azaltma politikası uyguladıkları ve dönem sonu nakit mevcutlarını artırmaya çalıştıkları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Yüksek Enflasyon, Kredi /Mevduat Oranı, Nakit Akış, Mevduat Bankaları

Investigation of the effect of high inflation conditions on credit/deposit ratio and cash flows in deposit banks

Citation: Haberal, Z. (2023). Investigation of the effect of high inflation conditions on credit/deposit ratio and cash flows in deposit banks. *Hitit Journal of Social Sciences*, 16(2), 563-581. doi:10.17218/hititsbd.1391399

Abstract: The purpose of this research is to analyze how high inflation conditions in the Turkish banking sector affect banks' loan deposit rates and cash flow statements. For this purpose, the financial statements for the years 2021, 2022 and June 2023 were examined and the deposit and loan amounts of the banks were examined, taking into account the "basic indicators" of the Turkish Banking Sector published by the Banking Regulation and Supervision Agency (BRSA). A total of

Araştırma Makalesi / Research Article

Makale Geliş Tarihi / Submitted: 15.11.2023

Makale Kabul Tarihi / Accepted: 29.12.2023

* Bu çalışma 14-16 Eylül 2023 tarihleri arasında Hitit Üniversitesi Finans ve Bankacılık Bölümü tarafından düzenlenen 10. Uluslararası Muhasebe ve Finans Araştırmaları (ICARF 2023) Kongresinde sunulan bildirinin gözden geçirilmiş halidir. This study is a revised version of the paper presented at the 10th International Congress on Accounting and Finance Research (ICARF 2023) organized by Hitit University Department of Finance and Banking between 14-16 September 2023.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Başkent Üniversitesi, Ticari Bilimler Fakültesi, Muhasebe Finansman Bölümü, zhaberal@baskent.edu.tr | <http://orcid.org/0000-0002-4049-3554> | <https://ror.org/02v9bqx10>
Asst. Prof. Dr., Başkent University, Faculty of Commercial Sciences, Department of Accounting and Financial Management, zhaberal@baskent.edu.tr | <http://orcid.org/0000-0002-4049-3554> | <https://ror.org/02v9bqx10>

15 banks were included in the scope of the research, including 3 public deposit banks, 8 private capital deposit banks and 4 foreign capital deposit banks. When the research results are evaluated; It was observed that there were significant increases in the deposits collected and loans given by banks in the end-2022 and June 2023 data, but these increases remained below the inflation rate, the loan/deposit ratio was 80-85%, and there was a 3-5% decrease in the rate in the examined period. When the change in banks' cash flows is evaluated according to their cash flow models, it is determined that the second model generally dominates and while there is a net cash inflow from banking activities, there is a net cash outflow due to financial asset purchases in investment activities and a net cash outflow from financing activities. It has been observed that banks implement a policy of reducing liquidity risks by preserving their end-of-period cash assets and try to increase their end-of-period cash assets.

Keywords: *High Inflation, Credit/Deposit Ratio, Cash Flow, Deposit Banks*

1. GİRİŞ

Küreselleşen dünya ekonomisinin temel bileşenlerinden biri olan finansal sistemde, finansal kaynakların nasıl oluştuğu, paydaşlar arasında nasıl dağıldığı ve nasıl kullanıldığı süreci bir başka ifade ile farklı aktörler arasındaki finansal ilişkiler ele alınmaktadır. Bir ekonominin istikrarlı olabilmesi için, sürdürülebilir kalkınma ve etkin finansman yoluyla uzun vadede ekonomik büyümenin sağlanması hedeflenmektedir (Simion ve diğerleri, 2015, s.1332). Aynı zamanda finansal sistem, fon fazlasına sahip olanlardan fon talep edenlere optimal maliyet ve etkin bir biçimde fon akışını gerçekleştirerek ekonominin düzenli ve verimli çalışmasını sağlar. Finansal sistemde; bankalar, finansal kiralama şirketleri, faktöring şirketleri, varlık yönetim şirketleri, aracı kurumlar, sigorta şirketleri, emeklilik fon kuruluşları, hisse senedi ve tahvil piyasaları ve benzeri kuruluşlar yer alırlar.

Bankacılık sektörü finansal sistem içerisinde fon fazlasını toplayıp fon talep eden birimlere aktarmada aracılık işlevini yerine getiren en önemli aktördür (Allen ve diğerleri, 2008, s.32). Ülkelerin para politikalarının hayata geçirilmesinde mevduat bankaları, para yaratma sürecinin bir parçası olmaları nedeniyle özel bir öneme sahiptirler. Mevduat bankaları topladığı mevduatı hane halkı ve şirketlere kredi vermek suretiyle fonlamakta ve ekonomik faaliyetleri yönlendirmektedir. Dünyada yaşanan COVID-19 pandemi dönemi sonrasında fiyatlarda büyük artışlar yaşanmış ancak bu etki ülkemizde hem tüketici fiyat endeksi (TÜFE); hem de yurtiçi üretici fiyat endeksinde (Yİ-ÜFE) ve döviz kurlarında büyük değişimlere neden olarak enflasyon oranını artırmıştır. TMS (IAS) 29 Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Finansal Raporlama Standardındaki yüksek enflasyon koşullarına göre, ülkemizde 2022 yılı sonu itibarıyla yüksek enflasyon koşulları oluşmuştur.

Bu durum dikkate alınarak yüksek enflasyon döneminde bankaların topladığı mevduatta değişim olup olmadığı, hane halkı ve işletmelerin tasarruf sağlamak amacıyla sahip olduğu fonları bankalara yönlendirip yönlendirmediği, aynı şekilde firmalar ekonomik faaliyetlerini sürdürürken yarattıkları fon fazlalarını bankada mevduat yatırımında mı tutmuş gibi soruların yanıtlarını görmek üzere bu çalışmada mevduat bankalarının kredi /mevduat oranları ve nakit akış tabloları incelenmiştir.

Araştırma kapsamına 35 mevduat bankasından; 3 kamu mevduat bankası, 8 özel sermayeli mevduat bankası ve yabancı sermayeli bankalardan da 4 banka olmak üzere toplam 15 banka araştırma kapsamına alınmış ve bu bankaların kredi ve mevduat oranı ve nakit akış tabloları 2021, 2022 yılları ve 2023 Haziran dönemi finansal tablo verileri kullanılarak analiz edilmiştir.

2. BANKACILIK SEKTÖRÜ

Bankalar, ülkelerin ekonomik kaynak tahsisinde, fonları mevduat sahiplerinden yatırımcılara kanalize etmekte önemli bir rol oynamaktadır (Goldfeld ve Jaffee, 1970). Ayrıca bankalar, sürdürülebilir aracılık işlevini yerine getirerek ekonominin finansmanında ve etkinliğinde olumlu bir etki yaratarak, ekonominin ve ülkelerin büyümesinde kritik etkilere sahiptir.

Finansal aracı rolünde olan bankalar finansal sistemde fon fazlası olanlardan mevduat kabul ederek fon açığı olanlara bu fonu kredi olarak kullanırlar. Kullandığı kredilerden elde ettiği faiz veya menkul kıymetler alım satımına aracılık etme ve diğer bankacılık faaliyetleri yoluyla elde ettikleri gelir ile mevduata verdiği faiz ve hizmet alma maliyetleri (faiz ödemeleri dâhil) arasındaki farktan kâr elde eder (Heffernan, 2003).

Bankalar ve finans kurumları paranın kullanılabilirliği ve genişletilmesi amacıyla kredi yaratırlar. Bu kurumlar, müşterilerine kredi sağlamak için kabul ettikleri mevduatı kullanır ve borçlulara daha yüksek satın alma gücü ve rekabetçi faiz oranları sağlar. Bankalar, kredi yaratma sürecinde mevduat sahiplerinin talebini karşılamak için mevduatlarının bir kısmını bankacılık kanunu gereği mevduat munzam (zorunlu) karşılığı olarak merkez bankası nezdinde tutmaktadır. Bankalar fazla rezervleri kredi ve yatırım amaçlı olarak ödünç vermekte ve kazanılan faiz bankalar için gelir haline gelmektedir. Bu nedenle, kredi yaratma sürecini yönlendiren faktörler bankaların likiditesi ve kârlılığıdır.

2.1. 2021, 2022 Yılları ve 2023 Yılı 6 Aylık Dönemine Ait BDDK'nın Yayımladığı Temel Sektör Göstergelerinin Genel Değerlendirilmesi

Türk Bankacılık Sektöründe Haziran 2023 dönemi itibarıyla; 35 Mevduat (Kamu 5, Yerli Özel 9, Yabancı 21), 16 Kalkınma ve Yatırım (Kamu 4, Yerli Özel 8, Yabancı 4) ve 6 Katılım (Kamu 3, Yabancı 3) Bankası olmak üzere toplam 57 banka faaliyet göstermektedir. Tablo 1 de 2021, 2022 yılları ve 2023 Haziran dönemine ait bazı göstergeler verilmiştir.

Tablo 1. 2021, 2022 Yılları ve 2023 Yılı Haziran Döneme ait Temel Sektör Gösterge Değişimleri

Veriler	2021 (Milyar TL)	2022 (Milyar TL)	2022 Değişim	2023 Haziran (Milyar TL)	2023 Değişim
Aktif Büyüklüğü	9.213	14.347	55,7%	19.102	33,1%
Krediler	4.901	7.581	54,7%	10.010	32,0%
Mevduatlar	5.303	8.862	67,1%	11.650	31,4%
Menkul Kıymetler	1.477	2.371	60,5%	3.220	35,8%
Gayrinakdi Kredi ve Yükümlülükler	1.674	2.523	50,7%	3.438	36,3%
Türev Finansal Varlıklar	6.198	8.411	35,7%	10.567	26,6%
Sermaye Yeterliliği	% 18.39	%19.46	6%	%17.96	-8%

Kaynak: Türk Bankacılık Sektörü Temel Göstergeleri 2021, 2022 ve 2023, BDDK

Bankacılık sektörünün aktif büyüklüğü 2022 yılında 2021 yılına göre, %55,7 artarak 14.347 milyar TL olmuş, oran Haziran 2023 döneminde de % 33,1 artarak 19.102 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Ayrıca BDDK verilerine göre Haziran 2023 itibarıyla, bankaların toplam aktifleri fonksiyon grubuna göre sınıflandırıldığında aktif büyüklüğünün %86'sına mevduat bankaları ve sahiplik grubuna göre sınıflandırıldığında ise %46'sına kamu bankalarının sahip olduğu görülmektedir.

Krediler, 2022 yılında 2021 yılına göre 2.680 milyar TL artarak 7.581 milyar TL seviyesine ulaşmıştır. Krediler 2022 yılında 2021 yılına göre %54,7, 2023 yılı Haziran ayında ise 2022 yılına

göre %32,8 artış göstermiştir. BDDK verilerine göre Türk Bankacılık sektöründe kullanılan kredilerin oransal büyüklükleri sırasıyla 2021, 2022 ve 2023 Haziran dağılımında ticari ve kurumsal krediler %58, %53, %50, KOBİ kredileri %22, %27, %28 ve tüketici kredileri ve kredi kartları ise %20, %20 %22 oranlarında gerçekleşmiştir. Kredi tutarlarının toplamı içinde, 2021 yılında %58'i Türk Parası, %42'si yabancı para cinsi kredilerden ve 2022 yılında %67'si Türk Parası, %33'ü yabancı para cinsi kredilerden oluşmaktadır. Kredilerde Türk parası ve yabancı para cinsi açısından 2023 yılı Haziran ayı 2022 yılı ile aynı oranlarda gerçekleşmiştir.

Aralık 2021 yılı itibarıyla mevduatlar 5.303 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Aralık 2022 yılında ise 2021 yılına göre %67,1 artarak 8.862 Milyar TL olmuş ve Haziran 2023 döneminde de % 31,4 oranında artarak 11.650 Milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

2022 yılında bankaların menkul değerler portföyü 2021 yılına göre 894 milyar TL artarak 2.371 milyar TL, 2023 yılında ise 2022 yılına göre 849 milyar TL artarak Haziran 2023'te 3.220 milyar TL'ye ulaşmıştır. Bankaların menkul değerler portföyünün %60'ı devlet tahvillerinden, %25'i ise Hazine Bonolarından (eurobond) oluşmaktadır.

2021 yılı sonunda gayri nakdi kredilerin büyüklüğü 1.674 milyar TL olmuş, 2022 yılı sonunda ise 2021 yılına göre %50,7 artarak 2.523 Milyar TL ve Haziran 2023 itibarıyla de % 36,3 artarak 3.438 Milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Aralık 2021 dönemi itibarıyla türev finansal varlıkların alım tutarı 3.146 milyar TL, türev satım tutarı 3.052 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. 2022 yılında %35,7 artarak 8.411 Milyar TL'ye ulaşmıştır. 2023 Haziran ayında Türev finansal varlıklar % 26,6 oranında artmıştır.

Bankacılık Sektörü'nün sermaye yeterliliği standart oranı sırasıyla 2021 de % 18,39, 2022 de % 19,46 ve Haziran 2023 dönemi itibarıyla %17,96 düzeyinde gerçekleşerek yasal ve hedef oranın oldukça üzerinde oluşmuştur.

3. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

Literatürde, Türkiye uygulamalarında Kredi/Mevduat oranı ile nakit akışlarının arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Yurtdışı uygulamasında kredi ve sermaye yeterliliğinin nakit akışları üzerindeki etkisini ele alan bir çalışmaya rastlanmıştır. Bununla birlikte, K/M oranının farklı araştırmalarda kullanıldığı görülmektedir. K/M oranı, yoğunlukla bankaların kârlılığına yönelik yapılan çalışmalarda kullanılmıştır. Ayrıca K/M oranı ile bankaların kârlılık göstergeleri olan; aktif kârlılığı, özsermaye kârlılığı ve net faiz marjı arasındaki ilişkiyi panel veri analizi ve Pearson korelasyon katsayısı ve çoklu regresyon analiz gibi istatistiksel yöntemlerin kullanıldığı çalışmalara rastlanmıştır.

Tablo 2. Literatür Taraması

Yazar	Ülke-Dönem	Yöntem/Kapsam	Sonuç
Alshatti (2015)	2005-2012	Ürdün'de faaliyet gösteren 13 banka incelenmiştir.	Bu çalışmada bankaların özsermaye kârlılığı ve aktif kârlılığının cari oran ve kredi/mevduat oranı ile pozitif yönde ilişkilerinin olduğu, asit-test oranıyla ise negatif yönde ilişkilerinin olduğu belirlenmiştir.
Marozva (2015)	1998-2014	Güney Afrika Bankaları incelenmiştir	Çalışmada kredi/mevduat oranı ile Net faiz marjı (NIM) arasındaki ilişki incelenmiş ve yapılan araştırma sonucunda bu ilişkinin negatif yönlü olduğu tespit edilmiştir.
Reis ve diğerleri (2016)	Türkiye (2009-2013)	BİST'te işlem gören 14 bankanın panel veri analizi yapılmıştır.	Bu çalışmada bankaların aktif kârlılığı ile çeşitli oranlar arasındaki ilişkiler değerlendirilmiştir. Yapılan analizler sonucunda kaldıraç ve kredi/mevduat oranlarının aktif kârlılığı üzerindeki etkisinin negatif olduğu belirlenmiş, buna karşın piyasa kapitalizasyonunun ise pozitif etkisi olduğunu görülmüştür.

Tablo 2. Literatür Taraması (devamı)

Yazar	Ülke-Dönem	Yöntem/Kapsam	Sonuç
Amahalu ve diğerleri (2017)	Nijerya (2010-2015)	Pearson korelasyon katsayısı ve çoklu regresyon analizi kullanılmıştır.	Bu çalışmada bankaların kredi/ mevduat oranı ile bankaların finansal performansı arasında pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.
Yılmaz (2018)	Türkiye (2001)	Kredi/Mevduat oranı	Bu çalışmada 2001 yılındaki bankacılık sektörünü etkileyen finansal kriz sonrasında sektörde yerel para cinsinden kredi/mevduat açığının çapraz kur swapları yoluyla kapatıldığı ve bu mekanizmanın da banka kaynak yapısını dolarize ettiği vurgulanmıştır.
Aydemir ve diğerleri (2018)	Türkiye (2002-2015) yılları çeyreklik veri	Dinamik panel modellemesi altında sabit etkili genelleştirilmiş momentler yöntemi (fixed effect GMM)	Çalışmada bankaların kredi/ mevduat oranıyla kârlılık arasındaki ilişki incelenmiş ve istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir.
Golubeva ve diğerleri (2019)	(2014-2017)	45 Avrupa bankası incelenmiştir.	Bankaların finansal yapısını inceleyen bu çalışmada, kredi/ mevduat oranının vergi öncesi kâr, özkaynak kârlılığı ve NIM ile pozitif yönlü, finansal açık oranının vergi öncesi kâr ile pozitif yönlü ilişkisinin olduğu, likidite karşılama oranının kârlılık ile anlamlı bir istatistiksel ilişkisi bulunmadığı belirlenmiştir.
Alao ve Ifayemi (2021)	Nijerya (2010-2018)	STATA analitik aracında panel regresyonu 8 mevduat bankasına uygulanmıştır.	Bankaların kredi ve sermaye yeterliliğinin, nakit akış değişkeni üzerinde etkisi olduğu belirlenmiştir.
Işık ve Akdoğan (2021)	Türkiye 2018-2019 ve 2020 yılları ile ara dönemleri dahil	Covid-19 döneminde Türk Bankacılık Sektöründeki gelişmeler	Bu çalışmada pandemi sürecinde bankaların çeşitli oranları analiz edilmiş ve pandemi öncesine göre; kârlılığın azaldığı, bankacılık esas faaliyetlerinden sağlanan nakit akışlarının gerilediği ve likidite tutma eğiliminin arttığı belirlenmiştir.
Demirel (2021)	Türkiye Mart (2018-2019) Nisan 2021	İstatistiksel t Testi	Çalışmada Covid-19 dönemi bankaların kredi / mevduat hacimleri incelenmiştir. Bu hacimde artış gerçekleştiği kredi ve mevduata ilişkin t testlerinde Covid-19 öncesi ve sonrası kredi ortalamalarının %5 istatistiksel anlamlılık düzeyinde farklılık gösterdiği belirlenmiştir.
Kartal ve diğerleri (2021)	Türkiye (2006/1-2019/9) Aylık veri	Augmented Dickey Fuller (ADF) ve Phillips-Perron (PP) testleri ile analiz edilmiş ve Eviews-9 programı kullanılmıştır.	Bu çalışmada kredi mevduat oranı ile mevduat faiz oranı arasında nedensellik ilişkisi araştırılmış ve ilişki olduğu belirlenmiştir.

4. TÜRKİYEDE FAALİYET'TE BULUNAN MEVDUAT BANKALARIN KREDİ / MEVDUAT ORANI VE NAKİT AKIŞ ANALİZİ

Bankalar Kanununa göre mevduat bankaları “kendi nam ve hesabına mevduat kabul etmek ve kredi kullanılmak üzere faaliyet gösteren kuruluşlar ile yurt dışında kurulu bu nitelikteki kuruluşların Türkiye’deki şubeleri” olarak tanımlanır. Mevduat bankalarının alt sınıflandırması; kamu bankaları, özel bankalar, yabancı bankalar, mahalli bankalar olarak yapılabilir.

Bankaların finansal durum tablosunun aktifinin en büyük kalemi temel faaliyetleri gereği kredilerden doğan alacaklar, pasifindeki en büyük kalem ise borç olarak topladıkları ve karşılığında faiz vermeyi taahhüt ettikleri mevduatlardan doğan yükümlülüklerinden oluşmaktadır. Hem mevduat hem de krediler TL veya yabancı para cinsinden olabilmektedir. Banka yönetiminin temel fonksiyonu olan aktif pasif yönetiminde; mevduat ve kredi tutarları, uyumlulukları açısından değerlendirilmektedir. Örneğin mevduat tutarı ile ne kadar kredi kullanılabiliyor ya da kullanılması hedeflenen kredi tutarı için ne kadar mevduat toplamak

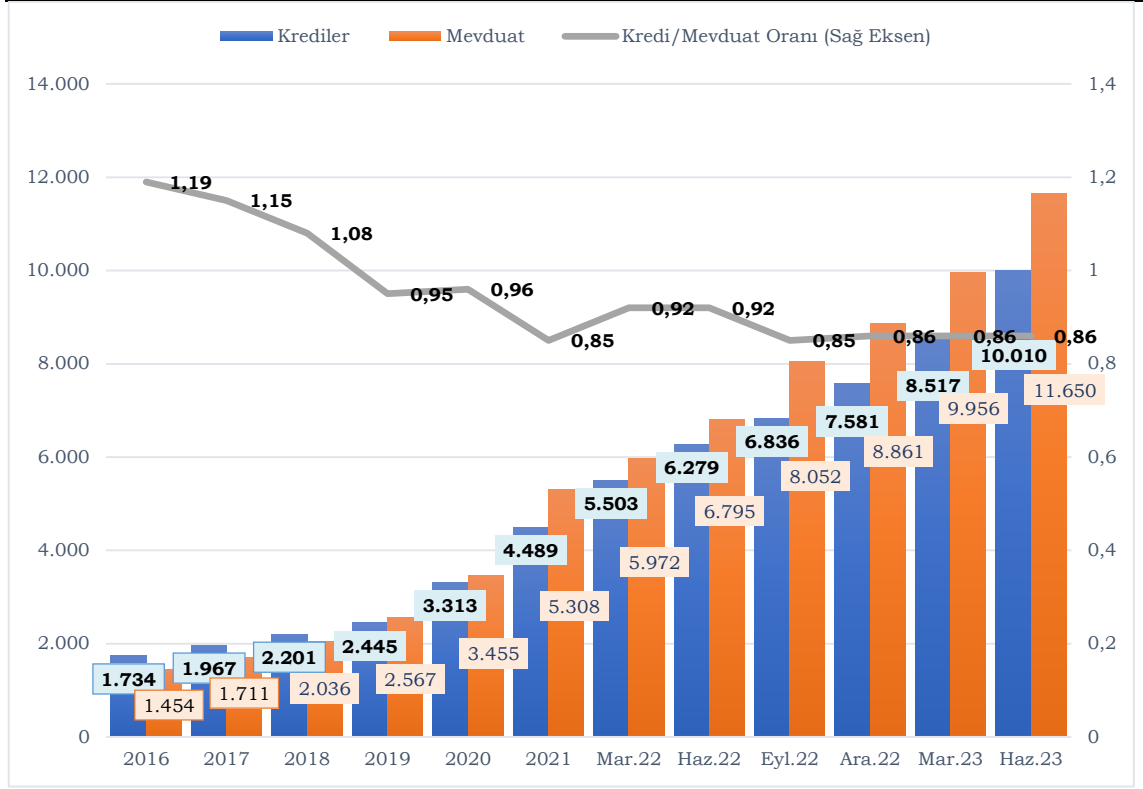
gerektiği konuları değerlendirilmektedir. Bu değerlendirmede vade süreleri ve faiz oranları da dikkate alınmaktadır.

4.1. Kredi/Mevduat Oranı

Kredi/mevduat oranı, bankaların mevduat sahiplerinden sağladığı kaynağın ne kadarını kredi olarak kullandırıldığını belirlemek amacıyla kullanılan bir orandır. Oran; bankanın toplam kredilerinin toplam mevduatına bölünmesiyle bulunur ve yüzde olarak ifade edilir. Oran, bankaların ana faaliyeti (bankacılık faaliyeti)'nin değerlendirilerek bankaların performansları açısından başarılı olup olmadıklarını ortaya koymaktadır. Oran ayrıca, bankaların nakit akış yönetimi açısından da güçlü olup olmadıklarını göstermesi açısından önemlidir. Oranın birden büyük veya küçük olması durumu değerlendirilirken ilgili dönemin koşulları dikkate alınmalıdır. K/M oranının birden yüksek olması, bankaların topladığı mevduatın neredeyse tamamını kredi olarak kullandığını gösterir. Bankanın faaliyetlerini sürdürebilmesi için mevduat dışında yeterli nakdinin olmadığı durumlarda oranın yüksekliği bankalar açısından risk oluşturabilir. Ancak farklı yollarla fon sağlandığı durumlarda sağlanan fonun bankaya maliyeti mevduatın maliyetinden daha düşükse bu durum banka açısından bir avantaja da dönüşebilir. K/M oranının küçük olması ise, bankaların topladığı mevduatı kredi verme dışında diğer faaliyetlerin finansmanında da kullandığını göstermektedir. K/M oranının çok düşük olması ise bankacılık sektöründe yeterli kaynak olmasına rağmen reel sektöre gerektiği kadar kredi sağlanmamasının da göstergesi olarak kabul edilebilir. Bazı kaynaklarda K/M oranının %80-%90 aralığında olması ideal olarak belirtilmiş olsa da (Karakas, 2022, s.151) olumlu veya olumsuz değerlendirme yapmak ilgili dönem ve piyasa koşullarına göre değişebilecektir.

Şekil 1'de BDDK'nın verilerine göre mevduat bankalarına ait 2016-2022 yılları ve 2023 yılı haziran ayına ait mevduatın krediye dönüşme oranları (K/M) gösterilmiştir. Bu verilere göre K/M oranı 2019 yılına kadar 1'in üzerinde iken yani toplanan mevduattan daha fazla kredi kullanılırken 2019 yılından itibaren 2020 yılına kadar oran aşamalı olarak azalmış, 2021 yılında 0,85 oranına kadar gerilemiştir. 2022 yılının 1.ve 2. çeyreğinde tekrar yükselmiş ve 2022 sonlarında tekrar azalmıştır. 2023 yılı haziran ayı itibariyle kredi mevduat oranı 0,86 olarak aynı düzeyde gerçekleşmiştir. K/M oranının 1'in üzerinde olması kullanılan kredilerin toplanan mevduattan daha fazla olduğunu göstermektedir. Burada kullanılan kredilerin nasıl fonlandığına bağlı olarak bu durumun bankaların kârlılığı üzerine yansımaları farklı olabilecektir. Burada mevduattan daha az maliyetli fon bulması halinde bankaların kârlılığı artabilecektir. Zaman içerisinde 1'in altına inmesi toplanan mevduatın tamamının krediye dönüşmediğini göstermektedir. Bu durumun yorumunda da fazla mevduatın nasıl kullanıldığı önem taşımaktadır, bu kullanım kullanılan kredilerden daha fazla gelir getirecek bir varlık finanse edilmesi durumunda bankanın kârını olumlu yönde etkileyecektir.

Ülkemizde enflasyon dönemi olarak nitelendirebileceğimiz 2021, 2022 yılları ve 2023 Haziran döneminde K/M oranı genel olarak 1'in altındadır. Bu durumu etkileyebilecek birçok faktör olabileceği gibi kredi kullanımına yönelik para politikaları, enflasyonun yükselmesi de etkenler arasında sayılabilir

Şekil 1. Mevduatın Krediye Dönüşüm Oranı

Kaynak: Türk Bankacılık Sektörü Temel Göstergeleri 2021,2022 ve 2023, BDDK

4.2. Nakit Akış Tablosu

UMS/TMS 7 Nakit Akış Tablosu Standardına göre; işletmelerin nakit akış bilgileri, finansal tablo kullanıcılarına özellikle asli kullanıcı olarak tanımlanan yatırımcı ve kredi kuruluşlarına işletmenin nakit ve nakit benzerlerini yaratma kabiliyeti ve bu nakit akışlarını kullanma gereksinimlerini değerlendirmeleri açısından faydalı bilgiler sağlamaktadır. Özellikle yatırımcı ve kredi verenlerin alacakları ekonomik kararlarda, işletmelerin nakit ve nakit benzeri yaratma kabiliyetlerini, bunun zamanlamasını ve kesinliğini değerlendirilmesini gerektireceği için bu değerlendirmede nakit akış tabloları kullanıcıların gereksinimlerini karşılayabilecektir. Bu Standardın amacı işletmenin dönem boyunca işletme, yatırım ve finansman faaliyetlerinden nakit akışlarını sınıflandıran bir nakit akış tablosu aracılığıyla, söz konusu işletmenin nakit ve nakit benzerlerinde meydana gelen geçmiş değişiklikler hakkında bilgi sunulmasını sağlamaktır.

Nakit akış tablosunda nakit akışları, işletme, yatırım ve finansman faaliyetlerine dayandırılarak sınıflandırılmakta ve nakit tahsilatları ve ödemeleri raporlayarak finansal bilgi kullanıcılarına önemli bilgiler sunmaktadır (Akdoğan ve Tenker, 2008). Bankaların nakit akış tablosunda işletme faaliyetleri bölümü bankacılık faaliyetleri olarak dikkate alınmaktadır.

5. ARAŞTIRMA

5.1. Araştırmanın Konusu ve Amacı

Çalışma kapsamında; 35 mevduat bankasından; 3 kamu mevduat bankası, 8 özel sermayeli mevduat bankası ve 4 yabancı sermayeli mevduat bankası olmak üzere toplam 15 banka incelenmiştir. Araştırma kapsamına kamu bankalarının tamamı, özel sermayeli bankaların büyük bir kısmı alınırken yabancı bankalardan sadece aktif büyükleri ve şube sayıları fazla olan

4 banka alınmıştır. Kamuyu Aydınlatma Platformu(KAP)'ndan alınan bilgilerle bu bankaların 2021, 2022 yılları ve 2023 Haziran dönemi finansal tablo verileri kullanılarak kredi/mevduat oranları ve nakit akış tablolarının analiz edilmesi hedeflenmiştir.

5.2. Araştırmanın Yöntemi

5.2.1. Kredi / Mevduat Oranı

Daha önce de vurgulandığı gibi özellikle mevduat bankalarında toplanan mevduatların hangi alanda kullanıldığı özellikle ekonomiye katkı açısından ne kadarlık tutarın kredi olarak kullanıldığının belirlenmesi önem taşımaktadır. Bu nedenle kredi/mevduat oranının yıllar itibarıyla gösterdiği gelişim eğilimin bilinmesi önem taşımaktadır.

Yüksek enflasyon dönemlerinde, bankaların topladığı mevduatlarda azalış olabilir ya da tutar olarak artış olsa dahi reel artışı karşılamayabilir. Bu ortamlarda bankaların ekonomiyi finansılamak için verdiği kredilerin tutarlarını da analiz etmek gerekir. İşletmeler artan fiyatlar karşısında sürdürülebilirliklerini devam ettirmek adına daha fazla nakde ihtiyaç duyarlar, bu gereksinimin bankalarca karşılanıp karşılanamadığının tespiti önemlidir.

Tablo 3 verileri incelendiğinde; 2021 yılında Kamu bankalarının kredi mevduat oranları tutar olarak artmasına rağmen oran olarak 2022 yılı ve 2023 Haziran ayı verilerine göre azalmıştır. Ortalamada 2021 yılında 0,89, 2022 yılında 0,79 ve 2023 Haziran ayında 0,81 olmuştur. Mevduat bankalarının toplamı içinde, reel sektöre ve hane halkına kullanılan kredilerin ağırlığını kamu bankalarının oluşturduğu söylenebilir. Kamu Bankaları içerisinde topladığı mevduattan en fazla kredi kullandıran banka Vakıflar Bankası'dır.

Tablo 3. Kamu Bankaları Kredi/Mevduat Oranı

Banka Adı	2021 Kredi (Milyon TL)	2021 Mevduat (Milyon TL)	K/MO %	2022 Kredi (Milyon TL)	2022 Mevduat (Milyon TL)	K/MO %	2023-Q2 Kredi (Milyon TL)	2023-Q2 Mevduat (Milyon TL)	K/MO %
Halkbank	539.588	625.904	0,86	842.618	1.060.923	0,79	1.213.044	1.519.498	0,80
Vakıfbank	592.010	590.943	1,00	953.725	1.127.702	0,85	1.291.172	1.402.198	0,92
Ziraat Bankası	778.404	948.687	0,82	1.266.351	1.739.269	0,73	1.731.081	2.209.385	0,78
Ortalama	636.667	721.845	0,89	1.020.898	1.309.298	0,79	4.235.297	5.131.081	0,81

Sektör içinde yer alan özel ve yerli sermayeli mevduat bankalarının, Kredi/mevduat oranlarını değerlendiren Tablo 4'e göre mevduat bankalarının ortalamaları 2021 yılında 0,82 iken, 2022 yılında 0,78 olarak gerçekleşmiş, 2023 Haziran ayında ise 0,76 olmuştur. Bu grupta da kredi mevduat oranında bir azalış olmuştur. Bu grupta ortalamaların düşmesinde en çok Türk Bank'ın verilerinin etkili olduğu söylenebilir. Bu bankanın verileri toplama dâhil edilmez ise ortalama veriler daha yüksek olacaktır. Bu gruptaki bankalardan Yapı Kredi Bankası, Akbank ve İş Bankasının kredi mevduat oranlarının 0,81- 0,87 aralığında olduğu görülmektedir. Fiba Bank ise kredi mevduat oranını diğer bankaların aksine 2022 ve 2023 yıllarında 0,74'ten 0,84'e çıkartmıştır.

Tablo 4. Özel ve Yerli Sermayeli Mevduat Bankaları Kredi/Mevduat Oranı

Banka Adı	2021 Kredi (Milyon TL)	2021 Mevduat (Milyon TL)	K/MO %	2022 Kredi (Milyon TL)	2022 Mevduat (Milyon TL)	K/MO %	2023-Q2 Kredi (Milyon TL)	2023-Q2 Mevduat (Milyon TL)	K/MO %
Akbank	396.75	453.55	0,87	616.10	721.56	0,85	782.47	1.005.97	0,78
Anadolu Bank	18.93	27.07	0,70	21.46	30.38	0,71	27.86	36.66	0,76
Fiba Bank	22.92	31.00	0,74	39.53	46.85	0,84	47.35	56.34	0,84
İş Bankası	514.20	595.62	0,86	782.42	931.07	0,84	967.37	1.265.44	0,76
Şeker Bank	30.76	37.00	0,83	35.77	46.77	0,76	38.37	49.67	0,77
Turkish Bank	1.29	1.73	0,75	1.23	2.13	0,58	857.00	2.15	0,40
Teb	107.82	131.83	0,82	149.33	200.39	0,75	167.65	234.92	0,71
Yapı Kredi	422.80	419.92	1,01	628.18	705.49	0,89	760.16	955.90	0,80
Ortalama	189.44	212.22	0,82	284.25	335.58	0,78	349.01	450.88	0,76

Yabancı Sermayeli Mevduat Bankalarının Kredi/Mevduat Oranı 2021, 2022 yılları ve 2023 yılı Haziran ayı oranı ise Tablo 5’ de gösterildiği gibidir. Bu grupta da yıllar itibarıyla bir azalma olduğu görülmektedir. Ortalama 2021 yılında 0,80 iken, 2022 yılında 0,78 ve 2023 Haziran ayında 0,74 olmuştur. Bu grupta QNB Finansbank’ın oranları sırasıyla 0,94, 0,92, 0,92, Denizbank’ın oranları 0,91, 0,81, 0,82 ve Garanti Bankası’nın oranları 0,85, 0,84 0,71 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 5. Yabancı Sermayeli Mevduat Bankaları Kredi/Mevduat Oranı

Banka Adı	2021 Kredi (Milyon TL)	2021 Mevduat (Milyon TL)	K/MO %	2022 Kredi (Milyon TL)	2022 Mevduat (Milyon TL)	K/MO %	2023-Q2 Kredi (Milyon TL)	2023-Q2 Mevduat (Milyon TL)	K/MO %
Denizbank	243.21	266.66	0,91	357.55	439.40	0,81	476.02	578.72	0,82
Garanti Bankası	492.59	582.83	0,85	761.10	908.73	0,84	999.48	1.400.79	0,71
Hsbc Bank	29.82	57.96	0,51	38.93	71.29	0,55	49.24	105.84	0,47
Qnb Finans	212.74	226.92	0,94	361.48	394.28	0,92	477.30	520.11	0,92
Ortalama	122.29	141.79	0,80	189.88	226.71	0,78	250.25	325.68	0,74

Özet olarak kredi/mevduat oranının ortalama olarak % 80’in üzerinde olduğu ve bankaların topladıkları mevduatın en az % 80’ini kredi olarak tekrar ekonomiye kattıkları görülmüştür. Enflasyon etkisi ile gerek kredi tutarlarında gerekse mevduat tutarlarında artışlar olduğu ancak bu artışların enflasyon oranının altında kaldığı da tespit edilmiştir. Kredi mevduat oranında 2022 yılı ve Haziran 2023’de azalma olmasının en önemli nedenlerinden başında para politikaları ile ilgili düzenlemeler olduğu söylenebilir. Özellikle BDDK düzenlemelerinde Merkez Bankası nezdinde bankaların topladıkları mevduattan ayırdıkları munzam karşılığı oranının artması, devlet tahvili, eurobond alma mecburiyetlerinin etkisi olduğu söylenebilir.

5.2.2. Nakit Akış Tablolarının Değerlendirilmesi

Bankaların topladıkları mevduatla verdikleri kredi tutarları nakit akış verilerine bağlı olarak değişebilmektedir. Bu nedenle bankaların nakit akış tablolarının da araştırma kapsamına alınması uygun görülmüştür. Bankaların Nakit akış tabloları; 2021, 2022 yılları ve 2023 Haziran ayı verilerine göre faaliyetlerine ilişkin net nakit akışları ve örüntü tabloları; Tablo 6A, 6B, 7A, 7B 8A ve 8B’de gösterildiği gibidir.

5.2.2.1. Kamu Bankaları Nakit Akışları

Kamu bankalarının 2021, 2022 yılları ve 2023 Haziran ayına ait nakit akış verileri Tablo 6A ve 6B’de görüldüğü gibidir.

Yüksek Enflasyon Koşullarının Mevduat Bankalarında Kredi/Mevduat Oranı ve Nakit Akışlarına Etkisinin Araştırılması

Tablo 6A. Kamu Bankaları Nakit Akış Tabloları

2021 ve 2022 Yılları Nakit Akışları								
Banka Adı (Bin TL)	Bankacılık Faaliyetlerinden Kaynaklanan Net Nakit Akışı	Yatırım Faaliyetlerinden Kaynaklanan Net Nakit Akışı	Finansman Faaliyetlerinden Kaynaklanan Net Nakit Akışı	Yabancı Para Çevirim Farkları	Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklardaki Net Artış (Azalış)	D.B. Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklar	D.S. Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklar	
Halkbank								
2021 Yılı	19.157	-16.703	-5.783	23.368	20.038	42.081	62.119	
2022 Yılı	48.421	-63.088	20.850	14.962	21.145	62.119	83.265	
Vakıfbank								
2021 Yılı	26.949	14.020	24.735	5.926	43.590	55.052	98.642	
2022 Yılı	76.077	-46.492	953	257	30.795	98.642	129.436	
Ziraat Bankası								
2021 Yılı	87.497	-27.432	-477	1.232	60.820	34.847	95.668	
2022 Yılı	184.567	-102.631	14.288	4.382	100.608	95.668	196.276	
2022 Haziran ve 2023 Haziran Ayları Nakit Akışları								
Banka Adı (Bin TL)	Bankacılık Faaliyetlerinden Kaynaklanan Net Nakit Akışı	Yatırım Faaliyetlerinden Kaynaklanan Net Nakit Akışı	Finansman Faaliyetlerinden Kaynaklanan Net Nakit Akışı	Yabancı Para Çevirim Farkları	Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklardaki Net Artış (Azalış)	D.B. Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklar	D.S. Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklar	
Halkbank								
Haz.2022	20.451	-38.483	11.366	8.809	2.143	62.119	64.262	
Haz.2023	4.410	-46.727	33.291	19.793	10.768	83.311	94.079	
Vakıfbank								
Haz.2022	25.277	-24.335	8.910	-2.052	7.800	98.642	106.441	
Haz.2023	71.087	-88.397	21.800	4.982	9.472	129.436	138.908	
Ziraat Bankası								
Haz.2022	1.608	-46.534	13.238	492	-31.196	100.775	69.579	
Haz.2023	17.329	-134.810	58.366	24.477	-34.639	196.276	161.637	

Tablo 6B. Kamu Bankalarının 2021 ve 2022 Yılı ve 2023 Haziran ayı Nakit Akışlarına Göre Modeller

Kamu Bankaları ve Modeller	İşletme Faaliyetlerinden Nakit Akışları	Yatırım Faaliyetlerinden Kaynaklanan Nakit Akışları	Finansman Faaliyetlerinden Nakit Akışları	Nakit ve Nakit Benzerlerinde Net Artış (Azalış) (Yabancı para değişimi dâhil)
Halk Bankası				
2021 Yılı - Model 2 (+, -, -)	+	-	-	- > + = -
2022 Yılı - Model 4 (+, -, +)	+	-	+	+ > - = +
2023 Haziran - Model 4 (+, -, +)	+	-	+	+ > - = +
Vakıflar Bankası				
2021 Yılı - Model 1 (+, +, +)	+	+	+	+
2022 Yılı - Model 4 (+, -, +)	+	-	+	+ > - = +
2023 Haziran - Model 4 (+, -, +)	+	-	+	+ > - = +
Ziraat Bankası				
2021 Yılı - Model 2 (+, -, -)	+	-	-	- > + = -
2022 Yılı - Model 4 (+, -, +)	+	-	+	+ > - = +
2023 Haziran - Model 4 (+, -, +)	+	-	+	+ > - = +

Kamu bankalarının 2021 ve 2022 yıllarına ait nakit akışları incelendiğinde; 2021 yılına göre 2022 yılında bankacılık faaliyetlerinden kaynaklanan net nakit akışı her üç bankada da artış göstermiştir. Sırasıyla Halk Bankasında 2021 yılına göre 2022 yılında % 2,5, Vakıfbank ta % 2,8 ve Ziraat Bankasında % 2,11 artmıştır. Bu artışın nedenleri arasında 2022 yılında yaşanan yüksek enflasyonun parasal tutar olarak etkisi olduğu söylenebilir. Bankacılık faaliyetlerinden elde edilen net nakit tutarında verilen krediler nakit çıkışı, alınan mevduatlarda nakit girişi olarak bu bölümde raporlanmaktadır. Mevduat tutarlarındaki artışlar verilen kredi tutarlarından daha fazla olduğu için bu kalemden artışlar olmuştur. Yatırım faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışları değerlendirildiğinde 2022 yılında mevduat munzam karşılıklarının artması nedeniyle fonların Merkez Bankası'na aktarılması, finansal araç alınması mecburiyeti nakit çıkışlarını artırmıştır. Vakıfbank'ta 2021 yılında bazı finansal yatırımların elden çıkarılması nedeniyle

yatırım faaliyetlerinden de nakit girişi olmuş, 2022 yılı ve Haziran 2023'te ise nakit çıkışı olmuştur. Halk Bankası ve Ziraat Bankası'nda ise yatırım faaliyetlerinde her üç yılda da nakit çıkışı olmuştur. Finansman faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışlarında ise 2021 yılında Halk Bank ve Ziraat Bankası'nda nakit çıkışı olurken diğer yıllarda nakit girişi olmuş, Vakıfbank'ta ise her üç yılda da finansman faaliyetlerinden nakit girişi olmuştur.

Kamu bankalarında ki nakit akış faaliyet örüntülerinde 2021 yılı dışında 4. modelin gerçekleştiği ve bankaların esas faaliyetlerden net nakit girişi sağlarken, yatırım faaliyetlerinde net nakit çıkışı, finansman faaliyetlerinde ise net nakit girişi sağladıkları görülmüştür. Bankalar bu yıllarda borçlanarak sağladıkları fonları da kullanmışlardır. 2021 yılında ise hem Ziraat Bankası'nda hem de Halk Bankası'nda 2. Model gerçekleştiği ve finansman faaliyetlerinden de net nakit çıkışı olduğu ve bu bankaların borçlarını azaltma yoluna gittikleri görülmüştür. Vakıflar Bankası'nda 2021 yılında 1. Model gerçekleşmiş ve yatırım faaliyetlerinden de net nakit girişi sağlamış, Banka elindeki finansal yatırımların bir kısmını elden çıkartmıştır.

5.2.2.2. Özel ve Yerli Sermayeli Mevduat Bankaları Nakit Akış Tabloları

Özel ve yerli sermayeli bankalardan önemli görülen sekiz bankanın verileri Tablo 7A ve 7B'de görüldüğü gibidir.

Tablo 7A. Özel ve Yerli Sermayeli Mevduat Bankaları Nakit Akış Tabloları

2021 ve 2022 Yılları Nakit Akışları								
Banka Adı (Bin TL)	Bankacılık Faaliyetlerinden Kaynaklanan Net Nakit Akışı	Yatırım Faaliyetlerinden Kaynaklanan Net Nakit Akışı	Finansman Faaliyetlerinden Kaynaklanan Net Nakit Akışı	Yabancı Para Çevirim Farkları	Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklardaki Net Artış (Azalış)	D.B. Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklar	D.S. Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklar	
Akbank								
2021 Yılı	45.594	-45.566	21.883	13.209	35.120	13.495	48.616	48.616
2022 Yılı	30.857	-42.479	-8.154	13.280	-6.496	48.616	42.120	42.120
Anadolu Bank								
2021 Yılı	1.628	1.016	431	374	3.450	2.336	5.786	5.786
2022 Yılı	715	-827	42	459	304	5.786	6.091	6.091
Fiba Bank								
2021 Yılı	9.852	-2.819	-8.000	1.786	3.553	2.830	11.641	11.641
2022 Yılı	5.108	-6.069	1.100	3.553	3.692	11.641	15.333	15.333
İş Bankası								
2021 Yılı	93.072	-7.296	-15.071	-1.171	69.532	45.361	114.894	114.894
2022 Yılı	86.077	-75.342	-31.982	967	-20.280	114.894	94.614	94.614
Şeker Bank								
2021 Yılı	101	691	423	1.011	1.381	2.543	3.925	3.925
2022 Yılı	558	-2.259	-424	967	-1.158	3.925	2.766	2.766
Turkish Bank								
2021 Yılı	-28	15	-9	274	221	442	663	663
2022 Yılı	418	-202	237	108	562	663	1.226	1.226
Türk Ekonomi Bankası								
2021 Yılı	10.633	-1.692	-3.817	2.128	7.252	24.074	31.327	31.327
2022 Yılı	17.151	-8.693	-1.522	3.764	10.699	31.327	42.026	42.026
Yapı Kredi								
2021 Yılı	27.802	-22.777	15.382	31.328	51.735	51.583	103.318	103.318
2022 Yılı	40.185	46.349	4.435	27.521	25.792	103.318	129.110	129.110
2022 Haziran ve 2023 Haziran Ayları Nakit Akışları								
Banka Adı (Bin TL)	Bankacılık Faaliyetlerinden Kaynaklanan Net Nakit Akışı	Yatırım Faaliyetlerinden Kaynaklanan Net Nakit Akışı	Finansman Faaliyetlerinden Kaynaklanan Net Nakit Akışı	Yabancı Para Çevirim Farkları	Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklardaki Net Artış (Azalış)	D.B. Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklar	D.S. Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklar	
Akbank								
Haz. 2022	13.705	-29.405	-1.865	8.790	-8.774	48.616	39.841	39.841
Haz. 2023	126.591	-87.252	-1.602	13.940	51.676	42.120	93.796	93.796
Anadolu Bank								
Haz. 2022	2.196	510	-18	310	2.997	5.786	8.784	8.784
Haz. 2023	-65	1.214	327	664	2.140	6.091	8.231	8.231

Yüksek Enflasyon Koşullarının Mevduat Bankalarında Kredi/Mevduat Oranı ve Nakit Akışlarına Etkisinin Araştırılması

Tablo 7A (devamı)

Banka Adı (Bin TL)	Bankacılık Faaliyetlerinden Kaynaklanan Net Nakit Akışı	Yatırım Faaliyetlerinden Kaynaklanan Net Nakit Akışı	Finansman Faaliyetlerinden Kaynaklanan Net Nakit Akışı	Yabancı Para Çevirim Farkları	Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklardaki Net Artış (Azalış)	D.B. Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklar	D.S. Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklar
Fiba Bank							
Haz. 2022	5.064	-2.881	-524	2.774	4.432	11.641	16.073
Haz. 2023	1.255	-2.803	-2.194	2.596	-1.145	15.333	14.188
İş Bankası							
Haz. 2022	15.121	-15.631	-11.811	-856	-13.178	114.894	101.716
Haz. 2023	142.694	-76.469	-4.487	13.798	75.535	94.614	170.149
Şeker Bank							
Haz. 2022	-936	875	-136	2.029	1.831	3.918	5.750
Haz. 2023	631	3.136	-389	1.096	4.475	2.766	7.242
Turkish Bank							
Haz. 2022	347	-44	-1	43	345	663	1.009
Haz. 2023	294	-4	42	149	481	1.226	1.708
Türk Ekonomi Bankası							
Haz. 2022	5.185	-3.961	1.374	1.802	4.400	31.327	35.727
Haz. 2023	36.440	4.440	-1.364	2.119	41.636	42.026	83.663
Yapı Kredi							
Haz. 2022	12.752	-25.944	-3.922	18.356	1.242	103.318	104.560
Haz. 2023	52.385	-44.132	-11.872	33.316	29.696	129.110	158.806

Tablo 7B. Özel ve Yerli Sermayeli Bankaların 2021 ve 2022 Yılı ve 2023 Haziran ayı Nakit Akışlarına Göre Modeller

Özel ve Yerli Sermayeli Mevduat Bankaları ve Modeller	İşletme Faaliyetlerinden Nakit Akışları	Yatırım Faaliyetlerinden Kaynaklanan Nakit Akışları	Finansman Faaliyetlerinden Nakit Akışları	Nakit ve Nakit Benzerlerinde Net Artış (Azalış) (Yabancı para değişimi dâhil)
Akbank				
2021 Yılı - Model 4 (+, -, +)	+	-	+	+ > - = +
2022 Yılı - Model 2 (+, -, -)	+	-	-	- > + = -
2023 Haziran - Model 2 (+, -, -)	+	-	-	- > + = -
Anadolu Bank				
2021 Yılı - Model 1 (+, +, +)	+	+	+	+ > - = +
2022 Yılı - Model 4 (+, -, +)	+	-	+	+ > - = +
2023 Haziran - Model 3 (+, +, -)	+	+	-	+ > - = +
Fiba Bank				
2021 Yılı - Model 2 (+, -, -)	+	-	-	- > + = -
2022 Yılı - Model 4 (+, -, +)	+	-	+	+ > - = +
2023 Haziran - Model 2 (+, -, -)	+	-	-	- > + = -
İş Bankası				
2021 Yılı - Model 2 (+, -, -)	+	-	-	- > + = -
2022 Yılı - Model 2 (+, -, -)	+	-	-	- > + = -
2023 Haziran - Model 4 (+, -, +)	+	-	+	+ > - = +
Şeker Bank				
2021 Yılı - Model 1 (+, +, +)	+	+	+	+ > - = +
2022 Yılı - Model 2 (+, -, -)	+	-	-	- > + = -
2023 Haziran - Model 3 (+, +, -)	+	+	-	+ > - = +
Turkish Bank				
2021 Yılı - Model 7 (-, +, -)	-	+	-	- > + = -
2022 Yılı - Model 4 (+, -, +)	+	-	+	+ > - = +
2023 Haziran - Model 2 (+, -, -)	+	-	-	- > + = -
Türkiye Ekonomi Bankası				
2021 Yılı - Model 2 (+, -, -)	+	-	-	- > + = -
2022 Yılı - Model 2 (+, -, -)	+	-	-	- > + = -
2023 Haziran - Model 7 (-, +, -)	-	+	-	- > + = -
Yapı Kredi Bankası				
2021 Yılı - Model 4 (+, -, +)	+	-	+	+ > - = +
2022 Yılı - Model 1 (+, +, +)	+	+	+	+ > - = +
2023 Haziran - Model 2 (+, -, -)	+	-	-	- > + = -

Özel ve yerli sermayeli mevduat bankaları nakit akış tabloları incelendiğinde; 2021, 2022 yılları ve 2023 Haziran ayında bütün bankalarda bankacılık faaliyetlerinden net nakit akışı sağlandığı (2021 Turkish Bank hariç) görülmüştür. Bankaların topladıkları mevduat ve diğer gelirlerden sağladığı nakit girişleri, kullandırdıkları kredilerden, verdikleri faizlerden ve yaptıkları diğer giderlere kullandıkları nakit çıkışlarından fazla olmuştur. Bu gruptaki bankalarda İş Bankası birinci sırayı alırken, ikinci sırayı Akbank ve üçüncü sırayı Yapı Kredi Bankası almıştır. Yatırım faaliyetlerinden net nakit akışı İş Bankası'nda, Akbank'ta, Yapı Kredi Bankası'nda negatif olmuş ve her üç yılda da bu bankalarda nakit çıkışları nakit girişinden fazla olmuştur. Finansman faaliyetlerindeki nakit akışlarında ise; 2021 yılında bazı bankalarda örneğin İş Bankasında eksi olurken Akbank, Yapı Kredi Bankası'nın nakit akışlarında artışlar olmuştur. 2022 yılında ise finansman faaliyetlerinde Akbank ve İş Bankası'nda yine nakit akışları eksi olmuştur. Bu yılda söz konusu bankalarda ödemeler daha fazla olmuştur. 2023 yılı Haziran ayı verilerinde de Akbank ve Yapı Kredi Bankası'nda eksi olmuştur.

Nakit akış örüntü tabloları incelendiğinde bu grupta da 2. Modelin yaygın olduğu yani, işletme faaliyetlerinden sağlanan net nakdin artı, yatırım faaliyetlerine ilişkin nakit akışlarının eksi, finansman faaliyetlerinde ise nakit akışlarının eksi olduğu görülmüştür. Yine 4. Modelin de bazı bankalarda kullanıldığı ve finansman faaliyetlerinden de nakit artışının artı olduğu belirlenmiştir. Anadolu Bank ve Şekerbank'ta 2021 yılında Yapı Kredi Bankası'nda da 2022 yılında 1.model olduğu, yani bütün faaliyetlerden pozitif net nakit akışı sağlandığı görülmüştür.

5.2.2.3. Yabancı Sermayeli Mevduat Bankaları Nakit Akış Tabloları

Yabancı Sermayeli Mevduat Bankalarından dört tanesi inceleme kapsamına alınmıştır. Bu bankaların nakit akış tablo verileri ve örüntü modelleri Tablo 8A ve 8B'de gösterilmiştir.

Tablo 8A. Yabancı Sermayeli Mevduat Bankaları Nakit Akış Tabloları

2021 ve 2022 Yılları Nakit Akışları							
Banka Adı (Bin TL)	Bankacılık Faaliyetlerinden Kaynaklanan Net Nakit Akışı	Yatırım Faaliyetlerinden Kaynaklanan Net Nakit Akışı	Finansman Faaliyetlerinden Kaynaklanan Net Nakit Akışı	Yabancı Para Çevirim Farkları	Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklardaki Net Artış (Azalış)	D.B. Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklar	D.S. Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklar
Denizbank							
2021 Yılı	29.108	-7.521	-7.665	23.536	37.457	40.899	78.357
2022 Yılı	42.790	-38.119	-7.925	25.648	22.393	78.357	100.751
Garanti Bank							
2021 Yılı	32.305	-12.405	29.338	20.461	69.698	52.763	122.462
2022 Yılı	45.764	-55.251	25.669	10.819	27.002	122.462	149.464
HSBC Bank							
2021 Yılı	23.952	1.019	-2.318	336	22.989	6.921	29.911
2022 Yılı	1.858	-2.130	-597	9	-860	29.911	29.050
QNB Finans							
2021 Yılı	16.088	-3.755	14.995	4.346	31.674	15.425	47.100
2022 Yılı	30.642	-6.864	448	1.454	25.681	47.100	72.781
2022 Haziran ve 2023 Haziran Ayları Nakit Akışları							
Banka Adı (Bin TL)	Bankacılık Faaliyetlerinden Kaynaklanan Net Nakit Akışı	Yatırım Faaliyetlerinden Kaynaklanan Net Nakit Akışı	Finansman Faaliyetlerinden Kaynaklanan Net Nakit Akışı	Yabancı Para Çevirim Farkları	Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklardaki Net Artış (Azalış)	D.B. Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklar	D.S. Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklar
Denizbank							
2021 Yılı	26.519	-23.554	-5.821	13.624	10.767	78.357	89.124
2022 Yılı	54.704	-7.081	19.156	6.774	73.553	100.751	174.304
Garanti Bank							
2021 Yılı	23.431	-33.483	10.651	7.889	8.489	122.462	130.951
2022 Yılı	121.411	-43.190	-1.345	31.348	108.224	149.464	257.689
HSBC Bank							
2021 Yılı	-876	9	-58	-33	-959	29.911	28.951
2022 Yılı	28.201	-1.890	5.352	-30	32.003	29.050	61.054
QNB Finans							
2021 Yılı	29.889	-14.689	-4.370	2.071	12.901	47.100	60.001
2022 Yılı	22.384	-4.672	4.733	10.889	33.334	72.781	106.116

Bu gruptaki bankalarda da bankacılık esas faaliyetlerden elde edilen net nakdin pozitif olduğu yani nakit girişlerinin nakit çıkışlarından her üç yılda fazla olduğu görülmüştür. Yatırım faaliyetlerine ilişkin nakit akışlarında ise; her üç yılda da net nakit çıkışı olduğu sadece HSCB bankanın 2021 yılında artış olduğu görülmüştür. Finansman faaliyetinde ise; 2021 yılında Denizbank'ta, 2022 yılında ise Garanti Bankası'nda net nakit çıkışı olduğu ancak diğer bankalarda finansman faaliyetlerinden net nakit girişi sağlandığı belirlenmiştir. Örüntü tabloları da bu kapsamda daha çok 4. Model ve 2. Model olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 8B. Yabancı Sermayeli Bankaların 2021 ve 2022 Yılı ve 2023 Haziran ayı Nakit Akışlarına Göre Modeller

Yabancı Sermayeli Mevduat Bankaları ve Modeller	İşletme Faaliyetlerinden Nakit Akışları	Yatırım Faaliyetlerinden Kaynaklanan Nakit Akışları	Finansman Faaliyetlerinden Nakit Akışları	Nakit ve Nakit Benzerlerinde Net Artış (Azalış) (Yabancı para değişimi dâhil)
Denizbank				
2021 Yılı - Model 4 (+, -, +)	+	-	+	+ > - = +
2022 Yılı - Model 2 (+, -, -)	+	-	-	- > + = -
2023 Haziran - Model 2 (+, -, -)	+	-	-	- > + = -
HSCB Bank				
2021 Yılı - Model 3 (+, +, -)	+	+	-	+ > - = +
2022 Yılı - Model 2 (+, -, -)	+	-	-	- > + = -
2023 Haziran - Model 4 (+, -, +)	+	-	+	+ > - = +
Garanti Bankası				
2021 Yılı - Model 4 (+, -, +)	+	-	+	+ > - = +
2022 Yılı - Model 4 (+, -, +)	+	-	+	+ > - = +
2023 Haziran - Model 2 (+, -, -)	+	-	-	- > + = -
QNB Finans Bank				
2021 Yılı - Model 4 (+, -, +)	+	-	+	+ > - = +
2022 Yılı - Model 4 (+, -, +)	+	-	+	+ > - = +
2023 Haziran - Model 2 (+, -, -)	+	-	-	- > + = -

6. SONUÇ

Mevduat bankalarının kredi analizi ve kredi yönetimini iyi ayarlaması gerekmektedir. Bankalarla ilgili finansal göstergelere uyum sağlanması açısından düzenleyici kurumların ve yasaların getirdiği uygulamalara dikkat edilmesi gerekmektedir. Yapılan araştırma sonuçlarına göre enflasyonun kredi /mevduat oranlarına ve bankaların nakit akışları üzerine etkisini aşağıdaki gibi vurgulayabiliriz:

- i. Bankalar, genelinde araştırma döneminde mevduatlarda ve verilen kredi tutarlarında artışlar olmuştur. Ancak buradaki artış tutarları enflasyon artışının altında kalmıştır.
- ii. Kamu bankalarının topladığı mevduatlar ve verdiği krediler diğer bankalara göre daha fazla olmuştur.
- iii. Kredi / mevduat oranları Kamu Bankalarında 2021 yılına 0,89, 2022 yılında 0,79 ve 2023 Haziran ayında 0,81 olmuştur. Toplanan mevduatın krediye dönüşmesinde bankaların likidite ihtiyacından dolayı azalma olmuştur. Vakıflar Bankasının topladığı mevduattan daha fazla kredi verdiği görülmüştür.
- iv. Yabancı Sermayeli Mevduat Bankalarının Kredi/Mevduat oranı 2021, 2022 yılları ve 2023 yılı Haziran ayı oranında yıllar itibarıyla bir azalma olduğu görülmektedir. Ortalama 2021 yılı 0,80 iken, 2022 yılında 0,78, 2023 Haziran ayında 0,74 olmuştur.
- v. Özel ve yerli sermayeli mevduat bankalarında ise ortalama toplamında Kredi/Mevduat oranı 2021 yılında 0,82 iken, 2022 yılında 0,78 olarak gerçekleşmiştir. Haziran ayında ise 0,76 olmuştur.
- vi. İnceleme kapsamındaki bankaların nakit akışları değerlendirildiğinde, genellikle hemen hemen bütün bankalarda bankacılık esas faaliyetlerinden sağlanan net nakit akışının

- pozitif olduğu, yatırım faaliyetlerinde net nakit çıkışı olduğu, finansman faaliyetlerinde ise bazı bankalarda net nakit çıkışı bazı bankalarda ise net nakit girişi olduğu görülmüştür. Özellikle bankalarda enflasyon döneminde nakit sıkıntısına düşülmemesi için dönem sonunda yeterli nakdin elde bulundurulması adına borçlanmaya gittikleri tespit edilmiştir. Bankaların yatırım faaliyetlerine yaptıkları nakit çıkışlarının daha ziyade BDDK ve Merkez Bankaları uygulamaları açısından satın almak zorunda oldukları, finansal araçlara yapılan alımlardan kaynaklandığı, bunların büyük bölümünün de fiyat değişimlerinin diğer kapsamlı gelirden sınıflandırılan menkul kıymetlerden ve itfa edilmiş maliyetle ölçülen devlet tahvili gibi kalemlerden oluştuğu görülmüştür.
- vii. Özetle, bankaların topladıkları mevduatlarda 2022 yılı ve 2023 Haziran ayı verilerinde önemli artışlar olduğu, aynı şekilde piyasaya verdikleri kredilerde tutarlar itibarıyla artışlar olduğu ancak bu artışların enflasyonun altında kaldığı, kredi/mevduat oranının da yine %80-85 oranında gerçekleştiği ancak oranda %3-5 puanlık azalma olduğu ve bankaların dönem sonu nakit mevcutlarını korumaya çalışarak likidite risklerini azaltma politikası uyguladıkları görülmüştür.

Geliş Tarihi Kabul Tarihi Yayın Tarihi	15 Kasım 2023 29 Aralık 2023 31 Aralık 2023
Yazar Katkısı	Zehra HABERAL
Hakem Değerlendirmesi	Çift taraflı kör hakemlik
Etik Onay	Bu makale, insan veya hayvanlar ile ilgili etik onay gerektiren herhangi bir araştırma içermemektedir.
Çıkar Çatışması	Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.
Finansal Destek	Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir
Telif Hakkı & Lisans	Yazar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanır. https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.tr
Submission Acceptance Publication	15 November 2023 29 December 2023 31 December 2023
Author Contribution	Zehra HABERAL
Peer-review	Double-blind peer review
Ethical Approval	This article does not contain any studies with human participants or animals performed by the authors.
Conflicts of Interest	The author declares that there is no conflict of interest.
Grant Support	The author received no financial support for the research, authorship and/or publication of this article.
Copyright & License	Author publishing with the journal retain(s) the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0. https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/

KAYNAKÇA | REFERENCES

- Akdoğan, N. ve Tenker, N. (2008). *Finansal Tablolara ve Mali Analiz Teknikleri*. Gözden Geçirilmiş ve Yenilenmiş 12. Baskı. Ankara: Gazi Kitabevi
- Alao, M.E ve Ifayemi, O. (2021). Cash flow optimisation strategies and performance of deposit money banks. *KIU Journal of Social Sciences*, 6(4),189-203. Erişim adresi: <https://www.ijhumas.com/ojs/index.php/kiujoss/article/view/1091>
- Allen, F., Carletti, E. ve Gu, X. (2008). *The roles of banks in financial systems*. Oxford handbook of banking, 32-57. Oxford: Oxford University Press
- Alshatti, A.S. (2015). The effect of the liquidity management on profitability in the Jordanian commercial banks. *International Journal of Business and Management*, 10(1), 62-72. Erişim adresi: <https://pdfs.semanticscholar.org>
- Amahalu, N., Chinyere, O., Abiahu, M.F.C. ve Beatrice, E. (2017). Loan management and financial performance of quoted deposit money banks in nigeria. The 2017 International Conference on African Entrepreneurship and Innovation for Sustainable Development (AEISD), Erişim adresi: <https://ssrn.com/abstract=3029465>
- Aydemir, R., Övenç, G. ve Koyuncu, A. (2018). Türk bankacılık sektöründe kredi mevduat oranı, çekirdek dışı yükümlülükler ve kârlılık: dinamik panel modelinden bulgular. *Ege Academic Review*. 18 (3), 495-506. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/eab/issue/41358/500049>
- Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu. (2023). Erişim adresi: <https://www.bddk.org.tr/Veri/Detay/162>
- Demirel, D. (2021). Covid-19 pandemi sürecinin dijital bankacılık işlemleri üzerinde etkisi. *Bankacılık ve Sermaye Piyasası Araştırmaları Dergisi*, 5(11), 49-64. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/bspad/issue/63559/950687>
- Golubeva, O., Duljic, M. ve Keminen, R. (2019). The impact of liquidity risk on bank profitability: some empirical evidence from the European banks following the introduction of Basel III regulations. *Accounting and Management Information Systems*, 18(4), 455-485. doi:[10.24818/jamis.2019.04001](https://doi.org/10.24818/jamis.2019.04001)
- Goldfeld, S.M., ve Jaffee, D.M. (1970). The determinants of deposit-rate setting by savings and loan associations. *The Journal of Finance*, 25(3), 615-632. doi: [10.2307/2325858](https://doi.org/10.2307/2325858)
- Heffernan, S. (2003). The causes of bank failures. *Handbook of International Banking*, 366. Cheltenham: Edward Elgar Publishing
- Işık A. ve Akdoğan, N. (2021). Covid-19'un Türk bankacılık sektöründeki mevduat bankalarına etkileri. *Muhasebe ve Denetim Bakış*, 21(63), 111-138. Erişim adresi:<https://dergipark.org.tr/en/pub/bspad/issue/61125/86919>
- Kamuyu Aydınlatma Platformu. (2023). Erişim adresi: bwww.kap.org.tr
- Kamu Gözetimi Kurumu. (2023). Erişim adresi: bwww.kgk.org.tr
-

-
- Karakaş, A. ve Acar, M. (2022). Ticari bankalarda likidite ve kârlılık ilişkisi: Türk Bankacılık sektörü üzerine bir uygulama. *BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar Dergisi*, 16(2), 139-171. doi:[10.46520/bddkdergisi.1178316](https://doi.org/10.46520/bddkdergisi.1178316)
- Kartal, M.T., Çetin, A. ve Tan, Ö.F. (2021). Kredi/Mevduat oranı (KMO) gelişiminin kredi faiz oranlarına etkisi: nedensellik analizi ile Türkiye üzerine bir inceleme. *Ardahan Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(1), 1-8. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/aruiibfdergisi/issue/62680/896596>
- Marozva, G. (2013). Asset liquidity and bank profitability in South Africa. *Corporate Ownership and Control*, 11(1), 745-753. doi: [10.22495/cocv11i1c8art5](https://doi.org/10.22495/cocv11i1c8art5)
- Reis, Ş. Kılıç, G. ve Buğan, M.F. (2016). Banka kârlılığını etkileyen faktörler: Türkiye örneği. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 72, 21-36, doi:[10.25095/mufad.396715](https://doi.org/10.25095/mufad.396715)
- Simion, D., Stanciu, M. ve Armășelu, S. (2015). Correlation analysis between structure financial system and economic growth in Romania. *Procedia Economics And Finance*, 32(2015), 1332-1341. doi:[10.1016/S2212-5671\(15\)01510-5](https://doi.org/10.1016/S2212-5671(15)01510-5)
- Yılmaz, E. (2018). Türk bankacılık sektöründe krediler ile mevduatlar arasındaki açığın kaynağı nedir? *Vergi Dünyası Dergisi*, 38(445), 23-30. Erişim adresi: <https://ssrn.com/abstract=3250946>

EXTENDED SUMMARY

Introduction

Banks, the most important actors of the financial system, collect excess funds in the market and act as intermediaries in transferring them to the units requesting funds. Deposit banks have a special importance in the implementation of countries' monetary policies because they are a part of the money creation process. After the COVID-19 pandemic period in the world, there have been large increases in prices, but this effect is reflected in both the consumer price index (CPI) in our country; It also increased the inflation rate by causing major changes in the domestic producer price index (D-PPI) and exchange rates. According to the high inflation conditions in TAS (IAS) 29 Financial Reporting Standard during High Inflation Periods, high inflation conditions have occurred in our country as of the end of 2022. Taking this situation into consideration, this research aims to examine deposits in order to see the answers to questions such as whether there was a change in the deposits collected by banks during the high inflation period, whether households and businesses directed the funds they had to banks in order to save, and whether companies kept the surplus funds they created while continuing their economic activities in deposit investment at the bank. Credit/deposit ratios and cash flow statements of banks were examined.

Purpose

The purpose of this research is to analyze how high inflation conditions in the Turkish banking sector affect banks' loan deposit rates and cash flow statements. For this purpose, loan/deposit ratios and cash flow tables were examined using the information obtained from the Public Disclosure Platform (PDP) and the financial statement data of the banks for the years 2021, 2022 and June 2023.

Findings

According to the findings, the deposits collected and loans given by public banks were higher than those of other banks. Loan / deposit rates in Public Banks were 0.89 in 2021, 0.79 in 2022 and 0.81 in June 2023. There has been a decrease in the conversion of collected deposits into loans due to the liquidity needs of banks. It has been observed that Vakıflar Bank gives more loans than the deposits it collects. There is a decrease in the Loan/Deposit ratio of Foreign Capital Deposit Banks over the years in 2021, 2022 and June 2023. While the average was 0.80 in 2021, it became 0.78 in 2022 and 0.74 in June 2023. While the average total Loan/Deposit ratio in private and domestic capital deposit banks was 0.82 in 2021, it was 0.78 in 2022. In June, it was 0.76. When the cash flows of the banks within the scope of the review are evaluated, it is generally seen that the net cash flow provided from banking main activities is positive in almost all banks, there is a net cash outflow in investment activities, and in financing activities, there is a net cash outflow in some banks and a net cash inflow in some banks.

Conclusions

When the research results were evaluated, it was determined that especially banks went into debt in order to have sufficient cash at the end of the period in order to avoid cash shortages during the inflation period. It has been observed that the cash outflows made by banks to investment activities mostly arise from purchases of financial instruments that they have to purchase in accordance with the practices of BRSA and Central Banks, and the price changes of most of these consist of securities classified in other comprehensive income and items such as government bonds measured at amortized cost. However, it was observed that there were significant increases

---

in the deposits collected and loans given by banks in the end-2022 and June 2023 data, but these increases remained below the inflation rate, the loan/deposit ratio was 80-85%, and there was a 3-5% decrease in the rate in the examined period. When the change in banks' cash flows is evaluated according to their cash flow models, it is determined that the second model generally dominates and while there is a net cash inflow from banking activities, there is a net cash outflow due to financial asset purchases in investment activities and a net cash outflow from financing activities. It has been observed that banks implement a policy of reducing liquidity risks by preserving their end-of-period cash assets and try to increase their end-of-period cash assets.